

NATUUR... JEWEETZELLUF

Handleiding straatjongeren en stadsnatuur

Stichting wAarde

NATUUR... JEWEETZELLUF

Handleiding straatjongeren en stadsnatuur

INHOUD

Inleiding	5
Waarom?	7
Voorbeelden uit de praktijk	10
Zelf aan de slag	17
Organisatie	17
Locatie	19
Tijd en geld	21
De DVD	24

INLEIDING

Overheden, natuurbeheerders en natuurbeschermers zijn het erover eens dat natuur in en om de stad ook daadwerkelijk ontsloten en gebruikt moet kunnen worden door de bewoners van die stad. Eén van de doelgroepen die tot op heden nauwelijks van die natuur gebruik maken, betreft straatjongeren (12-23 jaar); met name in krachtwijken, waar veel tweede generatie allochtonen wonen. Daardoor komt een potentieel belangrijke maatschappelijke meerwaarde van natuur volstrekt onvoldoende uit de verf. Dit is niet alleen betreurenswaardig voor de straatjongeren zelf, maar ook voor de betreffende wijk (waar vaak sprake is van oververhitte situaties die wel wat ‘verkoeling’ kunnen gebruiken) en voor het draagvlak voor natuur. Immers, zo beseffen velen, draagvlak voor natuur hangt voor een belangrijk deel af van de mate waarin natuur wel of niet ‘buiten de samenleving staat’.

Onthutsend is de constatering dat overheden, kennisinstituten en natuurorganisaties - ondanks enkele deelonderzoeken - nauwelijks inzicht, kennis en ervaring hebben in de wijze waarop de moderne (deels tweede generatie allochtone) straatjongere bij natuur kan worden betrokken.

In het kader van het *Programma Raamwerk Straatjongeren en Stadsnatuur* is Stichting wAarde met honderden jongeren en in samenwerking met tal van collega-organisaties aan de slag gegaan. Daarbij hebben we aan de hand van veldwerk, overleg en analyse, uitgewerkt hóe we betrokkenheid van straatjongeren bij stadsnatuur structureel kunnen stimuleren, wat daarbij de consequenties zijn voor inrichting en beheer van deze natuur en wat de effecten van nadere betrokkenheid van straatjongeren bij ‘hun’ natuur zijn voor onder meer het welzijn van de jongeren en de veiligheidsbeleving in de wijk. Dit traject - gefinancierd door het ministerie van Economische Zaken, vanuit de Subsidieregeling Draagvlak Natuur - loopt nu (najaar 2014) op zijn einde.

In deze brochure wordt aan de hand van alle opgedane ervaringen, aangegeven hoe jongeren, jongerenwerkers en groenprofessionals samen waardevolle initiatieven kunnen ontplooiën. Vaak heel simpel en niet duur.

Met natuur in het hart van onze samenleving...

De bijgevoegde DVD toont korte filmpjes waarop onze partners uit de natuurbeweging, het jongerenwerk, gemeenten, scholen en verenigingen hun kennis, ervaring en inzichten over dit onderwerp met ons delen.

WAAROM?

De straatcultuur van jongeren in met name grote en middelgrote steden staat vaak op grote afstand van de waarden en normen die binnen de samenleving als geheel gelden. Voor een deel is dat natuurlijk altijd al het geval geweest: jongeren zoeken hun weg in de samenleving, ze zetten zich af tegen bestaande gewoonten om daarmee met vallen en opstaan hun eigen identiteit te vormen en vaak maatschappelijke vernieuwing te brengen.

Mede als gevolg van de invloed van tweede generatie allochtonen in de binnensteden, die - in hun speurtocht naar identiteit - soms geheel eigen groepsnormen ontwikkelen, is de kloof tussen algemene cultuur en straatcultuur op dit moment wellicht nog groter dan voorheen.

'Ik heb schijt aan alles en iedereen
Fuck it allemaal, leef mijn leven alleen
Ik heb schijt en niet alleen maar op de plaat
Ik heb schijt en ik blijf ter beschikking van de straat.'

(Appa, Ter Beschikking van de straat, 2007)

APPA

Politiek en media besteden veel aandacht aan de negatieve kant hiervan en het is duidelijk dat dit ook nodig is. Vooral waar het leidt tot angst en verloedering in de wijk.

Duidelijk is dat positieve kanten, zoals loyaliteit en creativiteit waar vaak sprake van is, de wijk ook veel goed kunnen doen.

Omdat met name jongens een groot deel van hun tijd buiten op straat zijn, is het belangrijk dat daar voldoende plekken zijn waar ze

activiteiten kunnen ondernemen.

Daarbij is natuur vaak ver te zoeken. In veel gevallen gaat het om 'asfalt en beton' in de vorm van hangplekken, jeugdthonken, straathoeken en winkelcentra, en wat kunstgras in een Cruijff-Court.

En als er al een bos, park of plantsoen in de buurt is, dan is het nog lang niet vanzelfsprekend dat jongeren hier naar toe trekken.

'Waarom zou ik weer op een kameel gaan zitten, als ik ook in een BMW kan rijden?'

EEN JONGERE

Toch zijn er tal van redenen om natuurbeleving bij jongeren in onze steden te stimuleren.

In de eerste plaats omdat natuurbeleving gezond is. Natuur ontstrest en alleen al dat gegeven maakt dat natuurbeleving tal van stressgerelateerde problemen, als burn-out, angststoornissen, depressies en slapeloosheid, kan voorkomen of verzachten. Dit is overigens iets waar veel jongeren zich terdege bewust van zijn.

'Een vriend van mij gaat joggen in het bos als hij ruzie heeft met z'n vriendin.

Waarom? Hij voelt zich beter daardoor! Hij zegt: ik ben geen prater, ik moet bewegen. Zelf oplossen.

Als die jongen daarna terug is, en hij kan weer lachen. Dat is mooi toch?'

EEN JONGERE

Een ander positief aspect van natuurbeleving voor jongeren is de regulerende werking op groepsprocessen en sociale cohesie.

Buiten is alles anders. Je hebt er de ruimte. Je kunt er je energie kwijt. En...

‘Je geeft elkaar makkelijker een zoen onder een boom dan in een supermarkt.’

EEN JONGERE

Overigens profiteert ook de directe omgeving van een betere relatie tussen jongeren en natuur. Enerzijds omdat de jongeren beter in hun vel zitten en daarmee hun energie en soms agressie minder op de omgeving botvieren. Anderzijds ook, heel simpel, omdat ze de ruimte hebben en eventuele overlast als gevolg van hun activiteiten zich dus niet allemaal ‘pal voor eenieders voordeur’ concentreert.

‘De meerwaarde voor ons is dat jongeren de natuur zien en gebruiken, dat zij als bewoners daar wonen en genieten van hun wijk.

De bijvangst voor ons is dat wij de druk een beetje van de ketel halen op de Cruijff Court en de Couwenbergstraat, waardoor ze niet met zulke grote groepen op hetzelfde moment op dezelfde plek in de wijk aanwezig zijn.’

EEN GEMEENTEAMBTENAAR

Daarbij moeten we natuurlijk ook niet vergeten dat de inzet op ‘straatjongeren en stadsnatuur’ belangrijk is voor het draagvlak voor natuur in Nederland. Centraal in het natuurbeleid anno nu staat immers het streven om natuur terug te brengen naar het hart van de samenleving.

Dat is wat we doen.

VOORBEEDEN UIT DE PRAKTIJK

Om een indruk te geven van de mogelijkheden, noemen we hier een aantal voorbeelden van activiteiten die de afgelopen jaren op diverse locaties plaatsvonden op initiatief van, of in overleg met, jongeren zelf. Alle activiteiten zijn eenvoudig te organiseren, brengen weinig kosten met zich mee en zijn voor herhaling vatbaar.

Ontstemmingsplan Gagelbos

Als eerste stap in onze verkenning, hebben we in samenwerking met Staatsbosbeheer een Ontstemmingsplan ingesteld voor het Gagelbos, dat pal aan de Utrechtse krachtwijk Overvecht ligt.

Het Ontstemmingsplan hield in dat alle regels en bestemmingen voor het betreffende gebied voor een periode van zes maanden werden opgeschort. Dit bood jongeren uit de wijk de gelegenheid van het gebied gebruik te maken vanuit hun eigen intrinsieke motivatie en verlangens. Tijdens deze periode organiseerden we veel straat- en groepsgesprekken met jongeren uit Overvecht. Op pleinen en straathoeken, in jongerencentra, bos en school. Daarnaast stimuleerden we activiteiten in het bos en werd een intensieve monitoring opgezet van het gedrag van de jongeren in en om bos en wijk. De begeleiders van het lokale jongerencentrum verleenden actieve medewerking.

Dit bleek voor alle betrokkenen een leerzame ervaring. Bijvoorbeeld met betrekking tot het spanningsveld waarin veel boswachters in en om de stad zich bevinden.

‘Jongeren uit probleemwijken kennen ons vaak alleen van verplichte samenwerking in het kader van taakstraffen vanuit HALT.

Het geeft je wel te denken dat je eigen werk, waar je trots op bent, als straf voor criminele jongeren wordt ingezet. Je kunt je ook afvragen wat voor beeld de jongeren van een dergelijke taakstraf overhouden? Dat het bos een vervangende gevangenis is? En natuurbeheer een straf?’

EEN BOSWACHTER

Na een wat onwennige beginfase, kwamen diverse jongeren goed los. Ze hakten boompjes om, om daarmee een bankje en een brug over een sloot te maken.

Vervolgens werden er ter plekke halal barbecues, kampvuren en waterpijp-sessies georganiseerd.

Dit liep niet allemaal van een leien dakje. Jongeren die van de wijk naar het bos gingen, namen hun agressie en de daarmee samengaande problemen soms gewoon mee. Bestaande spanningen werden dan gewoon verplaatst - van de wijk naar de natuur.

‘Als het bos van ons is, moeten jongeren uit Kanaleneiland of Ondiep het niet wagen hier te komen.’

EEN JONGERE

Tegelijkertijd signaleerden de jongens en meiden die een eigen plek in het bos maakten, ook positieve effecten binnen hun groep. Zo spraken ze van ongekende (positieve) groepsprocessen en saamhorigheid.

‘Je ziet ook mensen die niet zo vaak met elkaar omgaan, die nu ineens met elkaar omgaan. Meestal ga je alleen met je eigen klasgenoten om. Of alleen maar een groepje Marokkanen ofzo. Maar nu zie je echt alles door elkaar.’

EEN JONGERE

Vraaggestuurde activiteiten: Roofvogelshow en Kickbokstraining in Hatert

De vraag of natuurbezoek spanningen in de wijk alleen verplaatst of ook vermindert, kwamen we ook tegen bij diverse activiteiten die we, in directe aansluiting op de interesses en wensen van de jongeren, in de Nijmeegse krachtwijk Hatert hebben ontwikkeld.

Duidelijk is dat activiteiten in de natuur jongeren de mogelijkheid bieden hun energie de vrije ruimte te geven, moe te worden en zich vervolgens te ontspannen.

Tijdens een kickbokstraining in de bossen op de Nijmeegse heuvelrug, op enkele kilometers van hun eigen wijk, bleek dat na een aanvankelijke periode van bijna grenzeloze drukte een aantal van de jongeren opeens, in alle kalmte en broederlijk naast elkaar, van het uitzicht zat te genieten.

Waar sommige jongeren ‘binnenskamers’ het hoogste woord voerden, lag dat buiten vaak toch even anders. De jongeren waren buiten meer op elkaar aangewezen en ontmoetten een ‘wildheid’ die ze ook in zichzelf herkenden, maar waar ze vaak geen kant mee op konden.

Tijdens een andere activiteit, een roofvogelshow met uilen, haviken, sperwers en een valk, werd de wildheid naar hun eigen leefomgeving gebracht. Dit maakte veel indruk.

‘Een jongere poseerde op Facebook in een gangster-pose, met een gouden revolver en een dikke ketting. Ik heb daar een foto van de roofvogelactiviteit onder geplaatst, waar hij met kinderen door Hatert liep.

Kijk, stuurde ik, dit ben jij ook, dit is ook stoer. Er werd, ondermeer door de jongen zelf, ontzettend positief op gereageerd.

Op deze manier zet je een positieve belevenis vast in de (professionele) omgang met de jongeren.’

EEN JONGERENWERKER

Plaatsgestuurde activiteiten: Foodwalk Elst en Wickiup in Overvecht

Bovenstaande, redelijk op zichzelf staande activiteiten kunnen veel impact hebben op het leven van de deelnemende jongeren en zijn alleen al om die reden van grote waarde. Maar door hun aard en uitvoering vinden ze moeilijk navolging in het leven van alledag.

Daarom zijn we nadrukkelijk gaan zoeken naar activiteiten die ‘als vanzelfsprekend’ door de natuurlijke omgeving tot stand worden gebracht.

Bijvoorbeeld:

Als je eenmaal in het Gagelbos bent, ga je als vanzelf aan de slag. Veel leerlingen van het Utrechtse Trajectum College wonen in Overvecht en waren (al dan niet in verband met het eerder genoemde Ontstemmingsplan) al eens in het Gagelbos geweest.

In klassikaal verband en onder begeleiding van hun eigen leerkrachten, hebben we ernaar gestreefd hun relatie met het bos wat continuïteit te bieden. Ze bezochten het bos daarom enkele jaren achter elkaar, waarbij

ze boompjes plantten, de paarden in de manege bezochten, een wickiup van wilgentenen bouwden en een picknick organiseerden. Dat gebeurde net buiten de wijk, aan de andere kant van de ringweg. Heel dichtbij maar net niet in de dagelijkse 'loop' van de jongeren.

Een vergelijkbare plek, bij het Avatarbos in het Bentwoud bij Zoetermeer, lag enkele kilometers verder buiten de bebouwde kom en werd daarom meteen een stuk minder bezocht. Op zo'n afstand kan van een spontaan bezoekje aan het bos al bijna geen sprake zijn.

Een activiteit waarmee we juist veel dieper de wijk in gaan, betreft de Foodwalk die we met jongeren in Elst (Overbetuwe) en later ook op andere locaties organiseerden. Een Foodwalk is kort gezegd een wandeling waarbij je allerlei ingrediënten voor een lekkere maaltijd uit de vrije natuur haalt. Voor veel jongeren is het een openbaring hoeveel eetbaars er zo dicht bij huis en in hun eigen leefomgeving te vinden is. Van eetbare kruiden als rucola, zevenblad en brandnetel, tot allerlei bessen, vruchten, noten en zelfs bloemen. We gingen met hen op pad en hebben aansluitend, bij een kampvuur in het plantsoen, samen gekookt en heerlijk gegeten. Dit was niet alleen lekker en gezellig, maar bood veel jongeren ook een nieuwe kijk op hun eigen omgeving, die hen - denken wij - hun hele leven bij zal blijven. Eten uit de natuur is leuk, maar eten uit je eigen leefomgeving is wel heel bijzonder.

'Ik herinner me dat we dat vroeger op vakantie in Italië ook wel eens hebben gedaan.'

EEN JONGERE

Green Games in de wijk

Binnen het jongerenwerk zoekt men voortdurend naar manieren om de op zich moeilijk bereikbare groep jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar aan te spreken en bij hun omgeving te betrekken.

Eén van de nieuwste inzichten is gebaseerd op de ervaring dat veel van deze jongeren zich uitermate betrokken voelen bij en verantwoordelijk voelen voor de jongere kinderen in hun wijk. Met het oog hierop heeft Stichting wAarde in samenwerking met Tandem Welzijn Nijmegen en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, het concept Green Games ontwikkeld. Green Games richt zich op groene activiteiten voor kinderen in de wijk, onder begeleiding van jongeren uit diezelfde wijk.

De jongeren, die opeens vanuit een geheel andere rolverantwoordelijkheid bij de groene activiteiten worden betrokken, reageren hier enthousiast op.

Het concept wordt daarom in steeds meer wijken toegepast.

‘We betrekken een aantal jongeren (14-20 jaar) als begeleider. Daarnaast benaderen we ook via het Futsal Chabbab de oudere spelers en trainers voor begeleiding. Die trekken met subgroepjes door te wijk, ze nemen op deze manier deel aan de activiteit maar met een andere rol, je geeft ze verantwoordelijkheid.

Het is niet van: ‘Je komt en ziet wel’, nee ‘Je komt en doet mee.’

EEN JONGERENWERKER

En meer

Er is natuurlijk meer gebeurd dan alleen de genoemde activiteiten. Nachtelijke droppings in een natuurgebied, guerrilla gardening, muzieklessen in het bos, aanplant van fruitbomen en bessenstruiken

in de wijk, zelfbeheer van hangplekken en parken. Niet alleen in samenwerking met ons, maar ook met tal van andere organisaties. Surfend op internet en rondvragend bij collega's, blijkt er een overvloed te bestaan aan inspirerende, vaak simpel uitvoerbare voorbeelden die volop navolging verdienen. Ook in het buitenland. Bijvoorbeeld in Engeland, waar de bezoekersruimte bij natuurgebieden vaak een aantrekkelijke, sociale functie als jongerencentrum of buurthuis heeft.

ZELF AAN DE SLAG

Organisatie

In de eerste plaats is het belangrijk te weten wat er onder jongeren leeft. Wat hen aanspreekt. Wat hen drijft.

Het doel van natuurorganisaties en overheden om ‘natuur weer in het hart van de samenleving te plaatsen’ klinkt simpel, maar waar is dat hart en hoeveel plek is er vrij voor natuur?

Omdat niet iedereen de tijd heeft beroepshalve de straat op te gaan en zich te verdiepen in het leven op pleinen, in voortuinen, scholen, jeugdhonken en kroegen, is samenwerking met mensen die dat wel doen essentieel.

Vaak komt dit neer op samenwerking tussen:

- jongerenwerkers
- boswachters
- gemeenten/wijkcoördinatoren
- en eventueel scholen of verenigingen

Dit kan heel simpel. Een telefoontje voor een afspraak en een eerste gesprek bij een kop koffie is vaak al genoeg om te beginnen. Als iedereen enthousiast is, ga je verder.

Zo niet, dan zoek je iemand anders.

Vervolgens is het zaak niet meteen de plannen ‘dicht te timmeren’, omdat daarmee de kans gemist zou worden aan te sluiten bij de zelforganisatie onder jongeren. Want hoewel er vaak gesproken wordt over jongeren die een duwtje nodig hebben, zijn er weinig groeperingen die - gesteund door social media als Facebook en WhatsApp - zichzelf zo effectief en laagdrempelig kunnen organiseren.

Jongeren hebben over het algemeen weinig op met begrippen als

‘de maatschappij’ en ‘de samenleving’. Ze regelen het liever zelf, met mensen die dicht bij ze staan. Experimenterend van ouderlijk huis naar volwassenheid.

Het is belangrijk dat je als professional kunt inhaken op wat de jongeren zelf willen en niet domweg blijft vasthouden aan wat jij wil dat zij moeten willen.

Juist door het ‘zelf doen’ komen krachtige initiatieven tot stand.

Dit betekent overigens niet dat je alles altijd volledig aan de jongeren zelf over kan laten. Kunst is de eigen kracht van jongeren te ondersteunen door een voorwaarden scheppende professional. Dit vraagt om een aanjager, een inspirator en katalysator die zowel de taal van de straat als die van de vergadertafel spreekt en die oprecht in samenwerking geïnteresseerd is.

Een aanjager ook, die niet perse vasthoudt aan bestaande voorbeelden die zich in het verleden hebben bewezen (‘best practices’), maar die openstaat voor nieuwe ideeën en nieuwe verbindingen die hij in samenspraak met de jongeren tot stand kan brengen (‘next practices’).

Jongeren hebben het snel door wanneer je ze enkel en alleen benadert omdat je zelf een vooropgezet project wil draaien of omdat het je om anderen redenen goed uit komt.

‘Meneer, u blijft tenminste staan. Anderen waren al lang weggelopen.

Ze willen allemaal een quotje komen halen. En wij zien er niks van terug. Er wordt geld verdiend over onze rug.’

EEN JONGERE

Als er eenmaal goed contact is gelegd, is er ruimte voor vertrouwen en respect.

En dan... is er heel veel mogelijk. Maar waar?

Locatie

Natuur is voor veel jongeren pas interessant als die zich in of vlakbij hun eigen wijk bevindt. Bij de eerdergenoemde voorbeelden kwam dat al naar voren: een bos één kilometer verderop is vaak al te ver.

‘Van dit gebouw tot het winkelcentrum en van de Chill Out tot en met cafetaria Hatert. Dat is Hatert Zuid. We zijn allemaal burens van elkaar, dat is waar we zijn. Als ik wakker word, hoor ik mijn maten uitrekken.

We zijn eigenlijk alleen maar 20 m² hieromheen, dat is onze plek. We gaan niet echt heel Hatert door, we hebben vooral onze eigen plek.’

EEN JONGERE

We zien regelmatig dat gemeenten of natuurorganisaties dit aspect onderschatten en denken dat dit wel mee zal vallen. Als je een mooi park of bos op twee kilometer afstand hebt dan kun je daar toch gewoon heen gaan - is de gedachte. En als jongeren dat niet doen, dan vinden ze het gewoon niet belangrijk, toch?

Deze benadering is verdedigbaar, maar weinig constructief.

Natuurbeleving begint voor veel jongeren thuis om de hoek. Of het begint niet.

Pas als in de directe omgeving ervaring met natuur is opgedaan, komt de gedachte op om eventueel eens verderop te kijken.

Vaak zijn een paar eenvoudige, goedkope maatregelen voldoende om bestaande natuurgebieden, parken en plantsoenen aantrekkelijker te maken voor jongeren. Ruimte voor sportbeoefening in de vorm van een voetbalveldje of een route voor mountainbikes scheelt al heel veel.

'Je denkt toch niet dat we gaan wandelen of zo?'

EEN JONGERE

Ook komt keer op keer de wens naar voren voor een vuurplaats waar je gezellig met vrienden een kampvuurtje mag stoken. Of liever nog: een barbecueplaats.

Het is opvallend hoe gemeenten en terreinbeheerders daar, uit angst voor bosbrand en 'gedoe', soms nog huiverig voor zijn. De praktijk (ook in het buitenland) leert echter dat op goed doordachte plaatsen heel veel mogelijk is.

En zeg nou zelf, wie wil nou niet af en toe rond een kampvuur zitten, kastanjes poffen, marshmallows roosteren of gewoon in de vlammen staren, muziek maken en elkaar verhalen vertellen? Gelukkig worden barbecues de laatste tijd op steeds meer plaatsen toegestaan. Belangrijk aandachtspunt in en rond de grote steden is overigens dat veel tweede generatie allochtonen hechten aan halal barbecues en dat barbecues waarop ander vlees gebraden is, meestal door hen worden gemeden.

In aansluiting op wat eerder over Foodwalks is gezegd, waarderen jongeren het zeer als er bessenstruiken, fruitbomen of notenbomen de buurt zijn. Vaak zijn ze van harte bereid deze, in overleg, zelf te planten, zodat zij - en anderen - er later ook van kunnen genieten.

Een ander aandachtspunt, waar we in Nederland vreemd genoeg weinig over horen, is het belang van een kraan met schoon water. Veel jongeren willen na buitenactiviteiten hun handen kunnen wassen en wat kunnen drinken. Zolang dat niet mogelijk is, valt de groep uit elkaar of blijft het vaak onrustig.

Een bankje met daarnaast een kraan (met een drukknop die niet uit baldadigheid nachtenlang kan worden opengezet) zou erg worden gewaardeerd.

Dat kan zowel op bestaande groene plekken in of aan de rand van de bebouwde kom, als op braakliggende gronden die tijdelijk als groene

ruimte kunnen worden ingericht. Mede als gevolg van de stagnerende woningbouw, is die laatste mogelijkheid momenteel erg interessant. Bijna in elke stad liggen wel stukjes grond waar, in afwachting van het bijtrekken van de woningmarkt, geen definitieve bestemming aan wordt gegeven. Hier kan tijdelijke natuur met bijvoorbeeld een vuurplaats en een kraantje de jongeren uit de wijk veel goed doen. Zowel Debbie Kamphuis, directeur Staatsbosbeheer, als gemeenteambtenaar Flip Hatzman maken zich hier sterk voor in bijgevoegde filmpjes.

Zo blijft het belangrijk dat we zorgen voor voldoende en goed ingericht groen in en om de stad. Wij zullen daar ook altijd voor blijven pleiten. Ondertussen is het echter zaak te beseffen dat overal, in elke stad en in elke wijk, activiteiten kunnen worden opgestart. Wachten op de aanplant van nieuwe bossen, parken of plantsoenen heeft geen zin.

De eerder in deze brochure opgenomen voorbeelden laten zien dat we met een luisterend oor en in goed overleg met de jongeren en de kring van deskundigen daar omheen, nu al veel kunnen doen.

Tijd en geld

En dan, als je echt aan de slag wilt, is er natuurlijk nog het punt van tijd en geld.

Hoewel bijna alle natuurorganisaties aangeven dat ze het belangrijk vinden om jongeren bij de natuur te betrekken, heeft het vaak niet de hoogste prioriteit. Boswachters en andere groenprofessionals hebben een veelvoud aan taken en daardoor weinig tijd om aan de jongeren te besteden.

Dat laatste geldt natuurlijk niet voor jongerenwerkers, maar bij hen is weer een aandachtspunt dat natuur vaak niet het eerste is waar ze aan denken. Vaak worden ze pas enthousiast als je er met hen over in gesprek gaat.

Er zijn een paar manieren om toch een goede reeks activiteiten van de

grond te krijgen.

De eerste manier is gebaseerd op eenvoud. Breng de goede mensen samen, geef jongeren de ruimte, stimuleer ze om aan de slag te gaan en laat ze het verder zelf doen.

Laatkracht is hierbij belangrijker dan daadkracht.

Een vuurplaats bijvoorbeeld, is snel aangelegd. Meer hoeft je als groenprofessional soms niet te doen. En eventuele begeleiding vanuit het jongerenwerk past vaak in de bestaande planning en budgetten.

Maar soms wil je meer. Als er bijvoorbeeld een voorstel ligt voor een leuke reeks activiteiten, waarvan je bij aanvang al weet dat die meer tijd en geld gaan kosten. En waarbij je misschien extra kosten moet maken voor de aanschaf van spullen (of eten en drinken) die buiten elke begroting vallen.

In zulke gevallen is het zinvol op zoek te gaan naar extra financiering. Dat hoeft niet altijd om grote bedragen te gaan, maar kan wel bepalend zijn voor het al dan niet slagen van de plannen. Je kunt dan bijvoorbeeld de lokale Rabobank benaderen met een verzoek om financiering. Zij zijn nogal eens bereid om lokale activiteiten financieel te ondersteunen. Of - en dat is vaak het meest werkbaar - bij de gemeente een subsidie aanvragen.

‘Voor zoiets is bij ons altijd wel een potje te vinden’

DE GEMEENTEAMBTENAAR

Grootste probleem bij de gemeenten is vaak niet zozeer het geld (zeker niet als het om relatief bescheiden bedragen gaat), maar de bureaucratie waarin een aanvraag kan belanden.

Voor de projecten en activiteiten die in deze brochure centraal staan, was het vaak onduidelijk welke afdeling of ambtenaar benaderd kon worden. Iemand van groenbeheer? Iemand van jeugdwerk? Een wijkcoördinator? Of iemand van bewonersparticipatie misschien?

Al te vaak heeft dit tot gevolg dat de aanvraag van het kastje naar de muur gestuurd wordt en dan duurt het weken of zelfs maanden voor je weet waar je aan toe bent.

De oplossing daarvoor is simpel.

Een enkel telefoontje naar de gemeente is vaak al voldoende om de naam te krijgen van een ambtenaar die even met je mee wil denken over de meest kansrijke insteek. Daarbij is het overigens wel zaak dat je niet al te kort door de bocht - via de telefoon - besluit wat het slimste is, maar eerst even langsgaat om rustig de diverse mogelijkheden te bespreken. Je kunt er ook voor kiezen een brief naar het College van Burgemeester en Wethouders te sturen, waarin je je plannen toelicht. Naast een verzoek om geld, spreek je de zorg uit dat dit verzoek tussen wal en schip valt én vraag je om een contactpersoon toegewezen te krijgen die even mee kan denken.

VOORBEELDTEKST BRIEF NAAR HET COLLEGE VAN B&W:

‘...Wij beseffen dat dit voorstel zowel over natuur als over jongeren gaat en dat het dus niet meteen duidelijk is welke regeling hier het meest van toepassing is. Voor ons is dit al helemaal niet te overzien.

Mogen wij u daarom vragen om deze brief niet meteen naar een afdeling door te sturen, maar ons eerst de naam te laten weten van een ambtenaar die even met ons mee wil denken, zodat we samen kunnen bepalen wat de beste insteek is?’

Als je eenmaal met de juiste gemeenteambtenaar in gesprek bent, denkt deze vaak graag mee en blijken er potjes te kunnen worden aangesproken waar je vaak helemaal het bestaan niet van af weet.

DE DVD

Voor iedereen die met het bovenstaande aan de slag wil, hebben we een reeks YouTube-Colleges rond het thema straatjongeren en stadsnatuur gemaakt. Een virtueel lespakket.

De colleges bestaan uit acht filmpjes die zowel op bijgevoegde DVD als op het YouTube kanaal van Stichting wAarde te bekijken zijn.

Aan het woord zijn achtereenvolgens:

Natuurorganisaties:

- Debbie Kamphuis, directeur Divisie Beleven & Benutten, Staatsbosbeheer
- Jenny van Leeuwen, boswachter o.a. Haagse Bos, Staatsbosbeheer

Jongerenwerk:

- Peter van Zanten, voormalig teamleider jongerenwerk, Stuw Overbetuwe
- Harald te Grotenhuis, senior jongerenwerker, Tandem Welzijn

Gemeenten:

- Ed van Dael, wijkmanager Nijmegen-Zuid, Gemeente Nijmegen
- Flip Hatzman, beleidsmedewerker Maatschappelijke Ontwikkeling, Gemeente Ubbergen

Verenigingen en scholen:

- Paul Renjaan en Ahmad Soltani, kickbokstrainers
- Daan Weerheim en Tobias Prins, docenten VMBO Trajectum College, Utrecht

Wij danken allen voor hun medewerking.

Colofon

Uitgave: Stichting wAarde, 2014

In het kader van het Programma Raamwerk Straatjongeren en Stadsnatuur

Tekst: Jaap Rohof en Thomas van Slobbe

Redactie: Liesbeth Kemme

Vormgeving: Luc Kickken

Druk: Van Mameren, Nijmegen

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt dankzij financiële ondersteuning vanuit de Subsidieregeling Draagvlak Natuur van het ministerie van Economische Zaken.

www.waarde.nl

*'JE DENKT TOCH NIET DAT WE GAAN
WANDELEN OF ZO?'*